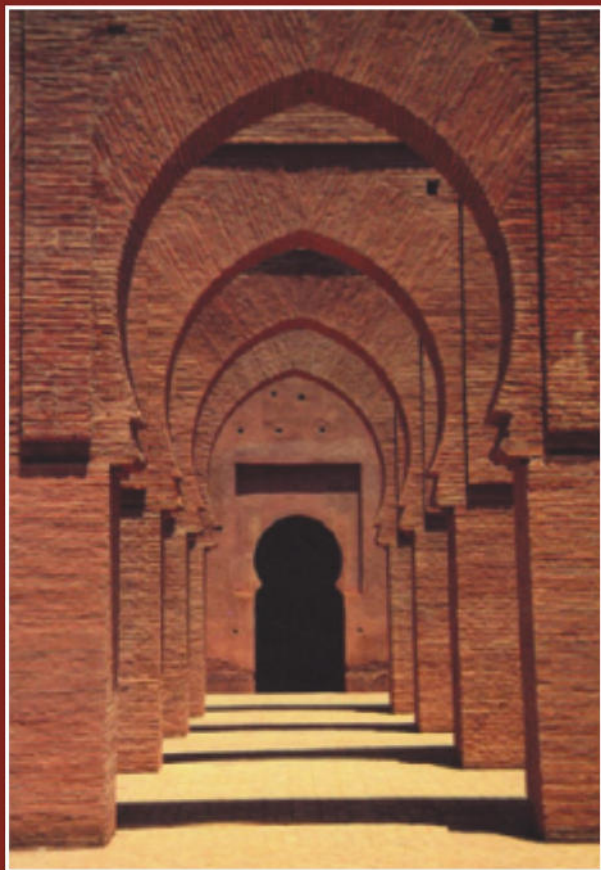

મેં પુજારી થા મમારોં કા

લેખક : અબ્દુલ મુનઈમ અલ જદાવી

અનુવાદક : મન્સૂર અહમદ મદની

ઈસ્લામિક ઇન્ફર્મેશન સેન્ટર

હોટલ નુરાની પાસે, ડાંડા બજાર, ભુજ - કચ્છ.

Mo. : 84017 86172 - www.iickutch.blogspot.in

अल्लहुलिल्लाही रब्बील आलमीन वस्सलातु वस्सलामु अला
 धमाभील मुवह्हीदीन. अल्लळी अरसलहुल-लाहु रहमतल लिल आलमीन.
 नब्बीय्यीना मुहम्मद व अला आलीही वसहब्बीही अजमर्धन. वबअद.

यह अेक ऐसे आदमी की हिलयरुप कहानी है जे अेक ऐसी घडी से गुळरा
 है जिसमें केवल अन्धकार (तारीकी) ही था, ओर वह तोहीद से दूर दुभित
 अंधेरों में लटक रहा था, कब्रों से तबईक हासिल करना, उसका तपाइ
 करना, उस पर सर जुकाना उसका महबूब कार्य था, फिर अल्लाह तआला
 ने उजाले की ओर उसकी हिदायत की, ओर वह तोहीद का उजाला है,
 अल्लाह तआला जिसे चाहता है सीधे मार्ग की हिदायत देता है, फिर उसने
 यह किताब लिजी जिस में अपनी कहानी को र्स लिखे लिजा कि शायद
 यह दूसरों के लिखे हिदायत का कारण बने.

यह कहानी “तोर्था र्सलामिया” के मजल्ला (MAGAZINE)
 में लिजा गया “तोर्था र्सलामिया” के अधिकारियों ने उसे किताब की
 शकल में छापना चाहा क्यौंकि उस में बहुत सारे लोगों के लिखे नसीहत
 थी, र्सके लेखक अब्दुल मुनर्रम अल जदावी बहुत अच्छे लिखने वाले हैं,
 जे सलइ के मार्ग से प्रलापित (मुताअरिसरा) हैं ओर उसी की बडी
 हिक्मत से लोगों को दावत देते हैं.

“तोर्था र्सलामिया” अपनी तमाम तर र्मकानात के द्वारा
 तोहीद का अलम बर्दार है, ओर पूरी हिक्मत व बसीरत ओर शक्ति के
 साथ लोगों को उसकी दावत देता है, ताकी लोग हिदायत ओर नूर के मार्ग
 को अपना लें, गुमराही के मार्ग को पहचान कर उस से बचे रहें.

अल्लाह तआला ही सीधा मार्ग दिखाने वाला है ओर वही हमारे
 लिखे काकी है, दइद व सलाम हो हमारे नबी मुहम्मद सल्लल्लाहु अलयहि
 व सल्लम ओर उनकी ओलाद ओर साथियों पर.

ઇન બાતોં કે લિખને મેં મેં કાફી પસો પેશ (સોચ) મેં થા, ઓર ઇસકે કઇ કારણ થે, ઇસી પ્રકાર ફિર ઇસે લિખને કે લિએ તૈયાર હુઆ ઓર ઇસકે ભી કઇ કારણ હે, ઇસમેં પસો પેશ મેં પડના યા ઇસ કે લિએ તૈયાર હોના દોનો કે અસબાબ એક હી હૈ, મુઝે ઇસ બાત કા ડર થા કુછ લોગ વિષય (મોજૂ) દેખ કર યહ ન સમઝ જાયેં કિ યહ કિસી કબ્રપરસ્ત કી બકવાસ હૈ. લેકિન યહ ભી સંભવ (ઇમકાન) હૈ કિ કુછ લોગ ઉસ ક્ષેત્ર કે જિસ મેં મેં સહીહ અકીદહ પર આને સે પહેલે જીવન કી ઘડિયાં કાટ રહા થા મેરે ઇન એતરાફાત કો પઢ કર અપની આંખોં કો ખોલેં ઓર ઇન ખુરાફાત કે અંદેરે સે નિકલ કર તોહીદ કે ઉજાલે કી ઓર આયેં, ઓર યહી કારણ કિ મેં અપને આપ કો લોગોં કે સામને પેશ કર રહા હૂં ઇસલિએ કિ શાયદ ઇસી વજા સે અલ્લાહ તઆલા કિસી કો તોહીદ હકીકી કી ઓર રહનુમાઇ ફરમા દે.

મેં કબ્રોં કે બહુત બડે કબ્રદાનોં (ગુલાગ્રાહી) મેં સે થા જબ કભી કિસી શહર જાતા ઓર વહાં કિસી બુઝુર્ગ કી સમાધિ કી જાનકારી હોતી તો તુરંત વહાં જાતા ઓર ઉસકા તવાફ કરતા, યાહે મુઝે ઉનકે કરામતોં (મોજિજા) કી જાનકારી રહે યા ન રહે, બલ્કિ કભી કભાર મેં ખુદ કરામતે ગઢ લેતા. યા ઉસ કા તસવ્વુર કરતા. યા ઉસ કા ખ્યાલ કરતા. અગર મેરા લડકા ઇસ સાલ મેં સફલ હો જાયે તો ઉસકા મૂલ કારણ યહ થા કિ મેં બહુત બડા ચઢાવા ઉન કબ્રોં પર પેશ કર ચુકા થા, ઓર અગર કભી મેરી પત્ની કો તન્દુરસ્તી હો જાતી તો વહ ઉસ તન્દુરસ્ત બકરે કી વજે સે હૈ જો મેંને ફલાં બુઝુર્ગ વલીઉલ્લાહ કે નામ પર ઝિબ્હ કિયા થા.

જબ મેરી ભેંટ ડો. જમીલ ગાઝી સે હુઇ ઓર ઇસ ભેંટ કા કારણ વહ મજલ્લા (MAGAZINE) થા જો કાહિરા મેં જમ્ઇયતુલ અઝીઝ બિલ્લાહ કે સેવા ફેલા રહા થા, ઇસ જમ્ઇયત (સમૂહ) કી નિગરાની મેં કઇ મસ્જિદે થીં ઓર ઉનકા પહેલા સંદેશ “તોહીદ” ઓર અકીદહ કા સુધાર થા, બહુત સી મુલાકાતોં કે કારણ મુઝે મસ્જિદ અલઅઝીઝ બિલ્લાહ મેં જુમા કી નમાઝ પઢને કા ભી મોકા મિલા, “ડો જમીલ” ને અપને ખુત્બા મેં બહુત હી ઉચિત (મુનાસિબ) ઓર દલાઇલ કી રોશની મેં ઇસ અકીદહ પર સખ્ત ખંડન (રદ) કિયા, ઉસે શર્ક હઠરાયા ઇસલિએ કિ બંદા અપની ગફલત (બેખબરી) કે કારણ મુરદોં સે સહાયતા કા ઇચ્છુક યા ખ્યાહિશમંદ હોતા હૈ.

ઇસ રદ ને ઓર ઇસ હકીકત ને મુઝે હકકા બકકા કર દિયા, ઇસલિએ કિ હકીકત (સત્ય) ગફલત (અચેતના) વાલોં કે લિએ બહુત હી પરેશાન કુન હોતી હૈ, ડો. જમીલ અગર ઇસી પર બસ કર લેતે તો કાફી હો જાતા, લેકિન વહ હર

બાર ઇસ પિષય (TOPIC) કો દોહરાતે કિ કબ્ર કે અન્દર એક મેરે હુએ બન્ટે કે સિવા ઓર કોઈ ભી નહીં હૈ, બલ્કિ કભીકભાર તો વહ બિલ્કુલ ખાલી હોતી હૈ ઉસ મેં હકિયાં તક નહીં હોતી વહ ન લાભ પહુંચા સકતી હૈ ન હાનિ.

પહલી બાર મેં સરાપા (સિર સે પાંચ તક) ચકરા ગયા, ઓર મેરે હવાસ (કુવતે) ખો ગયે, મેં હર જુમા કી નમાઝ કે બાદ દુખિત વ ગમગીન હોકર ઘર વાપસ આતા, મેરે દિલ પર એક બોઝ હોતા જિસ સે મેરે એહસાસાત વ ઇદરાક દબ જાતે, બડી કોશિશ કરતા કિ ઇન ખ્યાલાત સે જાન છુડાઉં લેકિન મુમકિન ન થા, કયા મેં ઇસ લમ્બે સમય મેં ગુમરાહી મેં થા? યા મેરે દોસ્ત ડો. સાહબ બાતોં કો બઢા ચઢા કર કામ લે રહે હૈ, મેરા યહ અકીદહ થા કિ જો કોઈ કલમહ શહાદત કી ગવાહી દે વહ ફિર કિસી ગલતી સે કાફિર કભી ભી નહીં હો સકતા.

દૂસરી ચીઝ જો મેરે દિલ કો ખાચે જાતી થી, વહ ડો. સાહબ કા અન્દાઝ થા કિ ઉન્હોંને મુઝે ઓલિયા વ મુજાવરીન ઓર મશાઈખ કે બરાબર ઠહરા દિયા, જો સુબહ વ શામ બડી-બડી સભાઓં મેં ઓર મિમ્બરોં સે યહ એલાન કરતે થે કિ જો વલી કો દુખ દેગા, વહ અલ્લાહ તઆલા સે લડાઈ મેં હોગા, ઇસ અર્થ કી એક સહીહ હદીસ ભી હૈ, ઇસીલિએ મેં યહ નહીં ચાહતા થા કિ મઝારોં ઓર કબ્ર વાલોં સે લડાઈ પર ઉતર આઉં, મુઝ સે યહ નહીં હો સકતા થા કિ મેં અલ્લાહ તઆલા સે જંગ કા એલાન કરું.

ફિર મેંને સોચા કિ દિફાઅ કા બેહતરીન તરીકા યહ હૈ કિ દૂસરોં પર ચઢાઈ કરું ઇસી ઇરાદે સે મેંને કુછ કિતાબોં કો દોબારા પઢના શુરૂ કર દિયા, જેસે ગઝાલી કી “અહ્યાઉલ ઉલૂમ” ઓર ઇબ્ને અતા ઇસકન્દરી કી “લતાઈકુલ મિનન”. મેંને બહુત સી કરામાત, ઓલિયા કે નામ, ઉસકે વાકે હોને કે કારણ વગેરહ બિલ્કુલ યાદ કર લિએ, દૂસરે જુમા કો ગયા, મેં ડો. સાહબ કી બાતોં કો સુન રહા થા, ઓર અપને ગુસ્સા કો છુપાએ હુએ થા, બયાન કે બાદ મુઝે ખાને કે લિએ ઝોર દે કર બુલાયા ગયા, ખાને કે બાદ બિના કિસી શીલ સંકોચ કે મેં ઉનપર બરસ પડા, જિસકે દો કારણ થે.

૧-મેંને બહુત સી કરામાત યાદ કર લિ થી.

૨- મેં ઉનકે ઘર મેં થા ઓર ખાના ભી ખા ચૂકા થા.

ઇસલિએ મુઝે ઇસ બાત કા બિલ્કુલ ડર નહીં થા કિ વહ અપને ભારી ભરકમ હાથોં સે હમારે સાથ લેન-દેન શુરૂ કર દેંગે, ઓર મેંને ઇસ તરહ કી બાત શુરૂ કી.

ઓલિયા કે પદ કો કોઈ વ્યકિત ભી નહીં પા સકતા, હાં વહ વ્યકિત જો દિલ કી સફાઈ મેં ઉનકે પદ તક પહુંચ જાએ, ઉન્હોંને અપને આપ કો અલ્લાહ

तआला को सौंप दिया था, धसीलिअे अल्लाह तआला ने उन्हें बहुत सी पुसूसियात से नवाजा था, और यह कि.... और....

डो. साहब मेरी बात समाप्त होने तक धन्तेजार करते रहे, और मैं यह सोच रहा था कि अब वह कुछ भी न कह सकेंगे. लेकिन मैंने देखा कि उन्होंने कहना शुरू किया.

क्या तुम यह अकीदह रखते हो धन मशाधन (ओलिया) में से कोध अल्लाह तआला के नजदीक उसके रसूल मुहम्मद सल्लल्लाहु अलयहि व सल्लमसे भी अधिक महान और उत्तम है?

मैंने जडे तअज्जुब (आश्चर्य) से उत्तर दिया, भिड्कुल नहीं.

तो फिर कैसे वह हवा में उड़ सकते हैं या पानी पर चल सकते हैं या जन्नत (स्पर्ग) से इल तोड़ सकते हैं जबकि वह जमीन पर होते हैं, रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलयहि व सल्लमने ऐसा कोध काम नहीं किया था.

यह बातें मेरे लिअे और मेरे सुधार के लिअे काफ़ी थीं, लेकिन बुरा हो तअरसुब (पक्षपात) का जिसने मुझे आसानी से धस चीज़ को कुबूल नहीं करने दिया, यह कैसे मुमकिन (सम्भव) था कि मैं अपनी तीस साल की मालूमात को आसानी के साथ ड़ैक हूं, सम्भव है कि वह असत्य (गलत) हों, लेकिन मेरे पास तो वह सत्य (हकीकत) थी, ऐसी हकीकत जिस के सिवा कोध और चीज़ सही नहीं हो सकती.

मैं लोटा और वह सारी किताबें फिर से पढ़ने लगा जिस से मेरी लायब्रेरी भरी पड़ी थी, फिर मैं डो. साहब के पास जाता और रात को काफ़ी देर तक बातें होती रहतीं, मैं सूझिया के जडे प्रेमियों में से था. क्यों? धसलिअे कि मैं उनकी कपिताओं, उनके गाने और उनके राग को बहुत पसन्द करता था उनके राग जिस में कौमी परसा का असर मशरिकी इरसी और ममलूडी रागों की मिलावट थी फिर कभी अइरीकी तबला भी होता या किसी की गमगीन आवाज़ भी होती जिस में सुबह के समय मित्र (महबूब) का अपने मित्र से मिलने का थर्या होता....

यह और धस जैसे असबाब के कारण मैंने सूझिया से मुहब्बत की, मैं उनसे धश्क रखता था और उनके जडों के बहुत से कपिता मुझे याद थे भास कर (धब्नुल इरज़), डो. साहब से बात चीत के समय जे सजसे जडी हुज्जत हमारे पास थी वह उन जैसे “तोहीद” के दावेदार दीन की इह को नहीं जानते हैं बल्कि वह इह को दीन से भिड्कुल निकाल देते हैं, उन्हें करामात का अहसास

(ચેતના) ઉસ સમય તક નહીં હો સકતા જબ તક કિ વહ અહલે કરામાત કે મકામાત તક રસાઈ (પહુંચ) ન પ્રાપ્ત કર લે, મોજ (લહર) કો વહી વ્યકિત સમજ સકતા હૈ જો સમુદ્ર કો જાનતા હૈ, પ્રેમ કા વહી અન્દાઝા (અનુમાન) કર સકતા હૈ જો પ્રેમ કા કષ્ટ બરદાશત કર ચુકા હો, યહ ખુદ ભી હકીકત મેં સૂફિયા કા અન્દાઝે ઇસ્તીદલાલ થા, ઇસ અર્થ મેં ઉનકી એક બહુત મશહૂર કવિતા હૈ....

મેંને ડો. સાહબ સે ઇસ ખ્યાલ સે અલગ હો જાને કો મુનાસિબ સમજા કિ મેરે પિજ્દાન (જાનકારી પ્રાપ્ત કરને કી શકિત) કો ઠેસ ન પહુંચે ઓર મેરે જોશ કો તકલીફ ન પહુંચે, લેકિન ઉન્હોંને મુઝે નહીં છોડા, મુઝે ઉસ સમય બડા તઅજજુબ હુઆ જબ વહ મેરા દરવાઝા ખટખટા રહે થે, મુઝે પિશવાસ ન થા કિ યહ વહી ડો. સાહબ હૈ, વહ મેરી ખેરિયત (કુશલ, મંગલ) માલૂમ કરને આચે થે મેંને બહુત દેર તક ઉનસે બાત ચીત કી, જબ ઉન્હોંને મુઝ સે જુમા કી નમાઝ મેં ન હાઝિર હોને કા કારણ પૂછા તો મેંને સ્પષ્ટ કહ દિયા.

મેં આપ સે નિરાશ (માયૂસ) હો ચુકા હૂં....

ઉન્હોંને કહા લેકિન મેં આપ સે નિરાશ નહીં હૂં, આપ મેં અકીદહ કી ખાતિર (હેતુ) બહુત ખૂબી હૈ.

મેં સમજા કિ વહ અપને માર્ગ પર મુઝે આહિસ્તગી સે ખીંચના ચાહતે હૈ, મેંને ઉનકે પાસ એક કિતાબ દેખી જો “ઇમામ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ” કી સીરત (સવાનિહ ઉઝ્મી) સે સંબંધિત (મુતઅલિલક) થી.

મેંને કહા : આપ યહ કિતાબ મુઝે દે દીજિયે.... કયા યહ સમ્ભવ (મુમકિન)....?

ઉન્હોંને કહા : યહ કિતાબ આપ કે લિએ નહીં હૈ લેકિન મેં વાદા કરતા હૂં કિ તુમ્હેં એક કિતાબ ઝરૂર દૂંગા.

દિલચસ્પી પેદા કરને કા યહ આપ કા તરીકા થા, મેં માંગતા તો પહલી બાર મેં નહીં દેતે, મેંને ઝબરદસ્તી વહ કિતાબ લે લિયા, ઓર વાપસ કરને સે ઇન્કાર કર દિયા....

આઘી રાત કે બાદ મેંને ઉસકો પડના શુરૂ કર દિયા, કિતાબ બડી અરછી થી, ઉસલૂબ ઓર તરીકા બડા નિરાલા થા, મેં સુબહ તક નહીં સોચા....!

કિતાબ અપને છોટે હજમ (મોટાઈ) કે બાવજૂદ આંધી તૂફાન ઓર ભોંચાલ કી તરહ થી, જિસને મુઝે એક નયા સંસાર દિખાયા, શૈખ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ કી ખુદ કી કહાની, ફિર આપ કી દાવત કી કહાની, ઉસમેં આપ કી પરેશાનિયોં કા ચર્ચા, જબ કભી મેં કોઈ પૃષ્ઠ પળહતા મેરા દિલ ઉસકી સતરોં મેં

લગ જતા, અચાનક મેંને કિસી વજહ સે કિતાબ કો બન્ટ કર દિયા, મામલા સોચને કા થા યા ફિર દૂસરી કિતાબોં મેં તલાશ કરના થા, મેંને અપને પાપોં કો સોચના શુરૂ કર દિયા કિ મેંને “બસરા” મેં શૈખ કો છોડ દિયા ઉનકે લોટને તક સબ્ર નહીં કિયા, યા મેંને “બગદાદ” મેં છોડ દિયા વહ “કુરદિસ્તાન” કી યાત્રા કરના યાહ રહે થે, હાલાંકિ ઉનકે લોટને તક મુઝે ઇન્ટેઝાર કરના થા.

ડો. સાહબ અપની કિતાબ મેં લિખતે હૈ “બારહવીં સદી હિજરી કે મુજદ્દિ (સુધારક) શૈખુલ ઇસ્લામ ઇમામ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ”

ઇતને લમ્બે યાત્રા કે બાવજૂદ ભી કયા ઉન્હોંને અપના મકસૂદ (ઉદ્દેશ્ય) પા લિયા....?

નહીં ચૂંકિ પૂરી ઇસ્લામી દુનિયા અંધકાર વ મુર્ખતા, પસતી વ તારીકી કે તલે દબી હુઇ થી, શૈખ અપને શહર લોટે ઓર રંજ વ ગમ સે ઉનકા કલેજા ફટા જા રહા થા, ચૂંકિ હર મેદાન મેં હર જગહ મુસલમાન પીછે થે.

વહ અપને શહર લોટે, એક હી રંજ ઉન્હેં ખાએ જા રહા થા.

કયોં ન વહ લોગોં કો અલ્લાહ કી ઓર દાવત દે....?

કયોં ન વહ લોગોં કો મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમકે માર્ગ સે આગાહ (સૂચિત) કરે....?

કયોં.... કયોં....?

ઇસીલિએ તો યહ અકીદહ જિસે ડો. સાહબ પેશ કર રહે થે બેબુનિયાદ (નિર્મૂલ) ન થા બલ્કિ બારહવીં સદી હિજરી સે હૈ, ઇમામ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ સોચતે હૈં ઓર યહ પ્રોગ્રામ બનાતે હૈં કિ બડે બડે મઝારોં કો ઢા દે, ખુરાફાત કો ખતમ કર દે, ઝાડ ફૂંક કરને વાલોં કા પીછા કરે જિન્હોંને સાફ સુથરી શરીઅત કો અપની જાદૂગરી ઓર ઝાડ સે ગંદા કર દિયા થા, જો બાદ મેં ચલ કર પપિત્ર બન ગઇ, મોમિન અગર ઉસે ખતમ કરને કા સોચતે તો ઉનકે દિલ ઘબરા ઉઠતે ઇસી પિષય મેં કિતાબ કે લેખક ને લિખા.

“ઇન કામોં કા કોમ કે ઉપર કયા અસર હોતા....?

મુપઅરિખીન (ઇતિહાસકાર) ઇસ કા ઉત્તર દેતે હૈં જેસે ઉસ્તાદ (અધ્યાપક) અહમદ હુસૈન ને અપની કિતાબ “જઝીરહ અરબ મેં મેરે મુશાહદાત (અનુભવ)” મેં ચર્ચા કિયા કિ કોમ ને શૈખ કી ખિદમાત કો રદ કર દિયા, જેસે પેડોં કા કાટ દેના, ગુમ્બદોં કા ગિરા દેના, બલ્કિ ઉન્હેં અકેલા છોડ દિયા તાકિ અગર વહાં કોઇ હાનિ (નુકસાન) હો તો કેવલ આપ હી ઉસકે શિકાર હો....

કયા મેરે જીવન મેં ભોંચાલ પેદા કરને વાલી ચીઝ વહી ડર હૈ જો મુઝે પિરાસત મેં મિલી ! વહી ડર થા જિસને શેખ કે ગાંવ “ઓયચના” મેં લોગોં કો ઇસ બાત પર ઉભારા કિ શેખ કો પેડોં કે ગિરાને કે લિએ અકેલા છોડ દે, ઓર ઝેંદ બિન ખતાબ કે મઝાર પર મોજૂદ ગુમ્બદ ઢાને કે લિએ ભી આપ કો અકેલા છોડ દે, કહીં વહ લાનત વ અઝાબ કા શિકાર ન હો જાયેં.

મેં લગાતાર પડતા રહા ઓર હર પૃષ્ઠ કે સાથ યહ મહસૂસ કરને લગા કિ મેં અપને નફસ (રૂહ) કી ગહરાઈયોં મેં અપને વહમ કે એક બડે બોઝ કો હટા રહા હૂં, જબ મેં આઘી કિતાબ પડ ચુકા તો દેખા કિ અપને આપ મેં એક બહુત બડી જગહ હો ચુકી થી જિસ સે વિશ્વાસ કા નૂર (જ્યોતિ) ઝાંક રહા થા લેકિન યહ ઉસ ગહરી તારીકી મેં સે નિકલ રહા થા જો મેરે ભીતર ઘર કર ચુકી થી, યહ કિરન કભી ચમકતી કભી છિપ જાતી....!

ડો. સાહબ મુઝ પર વિજય પા ચુકે થે. ઉન્હોંને મુઝે અપને આપ સે જંગ કરને કે લિએ છોડ દિયા થા, બલ્કિ મુઝે તોહીદ કી મસાફત (યાત્રા) શેખ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ કે સાથ પૂરા કરને કે લિએ છોડ દિયા, મેં શેખ કે પિરૂઝ કિએ જાને વાલી ચાલોં સે ડરને લગા ઓર આપ પર મુઝે રહમ (દયા) ભી આને લગા, જબ ઉન્હોંને અપને શહર “ઓયચના” મેં ઝાની ઓરત પર હદ (મઝહબી સઝા) લાગૂ કિયા, તો “અહસા” શહર કા હાકિમ સૂલેમાન બિન મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ અઝીઝ અલહુમૈદી ગઝબનાક હો ગયા, ઓર આપ કી દાવત સે ખતરા (આશંકા) મહસૂસ કરને લગા ઇસી લિએ ઓયચના કે હાકિમ (ઇબ્ને મામર) કે પાસ ખત લિખા કિ ઇન્હેં કત્લ કર દે, ઉનકી આવાઝ કા ગલા ઘૂંટ દે ઓર તુરંત પુરાને ખુરાફાત વ બકવાસ કી ઓર પલટ જાયેં.

ઇબ્ને મામર શેખ કા સુસર થા, ઉનકે કત્લ મેં પસો પેશ (સંકોચ) કિયા, ઉસને ઉન્હેં એક ગુપ્ત બેઠક મેં દાવત દી ઓર અહસા કે હાકિમ કા ખત પઘ્ઘ કર સુનાયા ઓર સ્પષ્ટ કર દિયા કિ વહ ઉસકા પિરોધ નહીં કર સકતા, શાયદ શેખ ને ઉસી સમય ઇબ્ને મામર કે ઇમાન કી કમી કા અન્દાઝા (અનુમાન) કર લિયા, શેખ અપને અકીદહ પર ઓર મઝબૂતી સે જમ ગયે, સરકશ વ બાગી હુકમરાં (શાસક) બરાબર સત્ય કી ઓર બુલાને વાલોં હી સે લડતે રહતે હૈં, શેખ ને બિના કિસી હિચકિયાહટ કે “ઓયચના” શહર છોડને કો પસન્દ ફરમાયા, નઇ ઘરતી કી ખોજ મેં નિકલ પડે જહાં તોહીદ કી ખેતી કર સકેં.

સુબહ મેં એક અજીબ (પિચિત્ર) શોરો ગુલ કે કારણ ઉઠ બેઠા, મેરે કાનોં સે ઇન્સાની વ હૈવાની મિલી જુલી આવાજેં ટકરા રહીં થીં, મેંને સોચા શાયદ

अमी में सपने और सोच में डूबा हूँ लेकिन अचानक मेरी पत्नी अच्छी सूचना लिये हुए कमरे में दाखिल हुए वह कह रही थी कि उनकी जाला जाद बहन जो “सर्घट” (अक स्थान का नाम) के आभिरी हिस्से में रहती है, अपने पति और तीन वर्ष के लडके के साथ सुबह की गाडी से आध है और उनके साथ बकरा ली है.

मैंने सोचा शायद मेरी पत्नी मजाक कर रही है या मेरी जाला जाद बहन जिसके बच्चे छोटपन ही में मर जाते हैं उसने अपने किसी बच्चा का नाम “भरुङ्ग” बकरा रज दिया ताकी वह ज़पन पाये, यह “सर्घट” में रहने वालों की आदत है, मैं अमी मामला की स्पष्टी (वज़ाहत) चाह रहा था कि अचानक “भरुङ्ग” बकरा मेरे कमरे में चला आया, बच्चे उसके पीछे थे वह हेरान व परेशान धधर-धधर चककर लगा रहा था, हर चीज़ उसके होकर में थी, फिर उसने शीशा पर वार किया कि पूरा आधना चकना चूर हो गया.

अक ही पल में यह पूरी दुर्घटना (सानिहा) पेश आयी, धंस से पहले कि मैं कुछ सोचूं मुझे अन्दाज़ा होने लगा कि मेरे घर में चिकियाधर का दरवाज़ा जुल चुका है, हालांकि मैं “अब्बासिया” में रहता हूँ और चिकियाधर “जुजह” में है.

मैं अपनी चारपाय से उठा, दर से मेरी पत्नी अक ओर हो गध थी और दया मांगने वाली निगाहों से मुझे देख रही थी कि मैं उस पागल जानवर को कब्ज़ा में करूं, आवाज़ें और कांच के बिज़र जाने से जानवर बेकाबू हो गया था, मैंने पहलवानी के सारे गुण को सोच कर भाट की चादर को उठा लिया धंस से पहले कि मेरी कुश्ती बकरे के साथ शुरू हो मेरी जाला जाद बहन दाखिल हुए, वह बहुत डरी हुई थी, वह ये समझ रही थी कि मैं उसे (बकरे को) कत्ल कर दूंगा, उसने चीज कर कहा :

सोच लो यह “अल सय्यद बटवी” का बकरा है.

फिर उसने बकरे को बडे प्यार से पुकारा, और वह उसके पास बडे नाज़ से जाने लगा जैसे लाडला बच्चा चला जाता है, वह उसे थपकने लगी, और मुझ से कहने लगी कि वह “सर्घट” से उसे साथ लाध है और धंस सुन्दर बकरा के पालन पोषण में उसने तीन वर्ष ज़र्य किये, यह उसके बच्चा की उम्र है, क्योंकि उसने नज़र (मन्नत) मानी थी कि अगर उसका बच्चा ठिन्दा रह जाये तो वह यह बकरा उनके चौभट पर ज़बह करेगी, कल तीसरा साल शुरू होने वाला है जो कि नज़र का समय है.

વહ ખુશી ખુશી યહ જુમ્લે કહ રહી થી, મેં બાહર નિકલા ઉસકે પતિ સે મુલાકાત હુઈ વહ બહુત હી ખુશ થા, વહ મુઝે ઉનકે સાથ “તન્તા” ચલને કી દાવત દે રહા થા તાકિ ઇસ બડે જશન કો દેખે વહ લમ્બે સફર કે કારણ કેવલ બકરા અપને સાથ લે આયે, જો લોગ “અલ સચ્ચદ બદવી” કે કરીબ રહતે હેં વહ તો ઉંટ ભેજતે હેં....

અબ મુઝ પર અખલાકી ફરીઝા થા કિ અપની ખાલા ઝાદ બહન કી દિલખોઈ (સાંત્વના) કરૂં તાકિ ઉનકા બચ્ચા ઝિન્દા રહે વરના મેં રિશ્તા-નાતા કાઢને વાલા સમઝા જાઉંગા, મુઝે ઇસ કી પરવાહ ન થી કિ ઉસકા બચ્ચા ઝિન્દા રહે યા મર જાયે.... લેકિન ઉનકે સાથ ઇસ શિકિયા જશન મેં જાના ઝરૂરી થા, ઉસ સમય મેં અપને આપ સે પ્રશ્ન કર રહા થા કિ મેં કેસે ઇસે સમઝાઉં કિ વહ કુફ કે માર્ગ પર હેં....? ઉસ પર કયા ગુઝરેગી જબ મેં ઉસ કે ઇસ સુન્દર સપના કો ચકના ચૂર કરૂંગા જિસમેં વહ ત્રીન વર્ષ સે જી રહી હેં....?

મેંને સોચા પહેલે ઉસકે પતિ સે બાત કરની ચાહિયે, ચૂંકિ મર્દ (આદમી) ઓરતોં (મહિલાઓ) પર કુદરત (શક્તિ) રખતે હેં, મેં ઉસકે પતિ કો એક કોને મેં લે ગયા , ઓર જાન બુઝકર અપને હાથ મેં “ઇમામ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ” નામ કી કિતાબ ઉઠા લિયા તાકિ વહ ઉસે દેખ સકે, ઉસને કિતાબ લી ઓર ઉન્વાન (વિષય) પઢને હી વાલા થા કિ ઉછલ પડા જેસે ઉસને આગ કે અંગારે કો ધૂ લિયા હો....!

ઉસને કિતાબ કા વિષય પઢા જિસ મેં શેખ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ (કી જીવન (હયાત) કી તફ્સીલ (વિવરણ) થી, બડે ઝોર સે ચીખા કિ મેં યહ કયા પઢ રહા હૂં ? ઓર યહ કિતાબ મુઝે કહાં સે મિલ ગઈ હેં? ઝરૂર કિસી ને મેરે પાસ છોડ દી હે. !

વહ જાનતા થા મેં ઠીક-ઠાક આદમી હૂં અપન ધર્મ સે મુહબ્બત રખતા હૂં મઝારોં કા દર્શન મેરા કાર્ય હે, ઓર વહાં નઝર વ નિયાઝ બલ્કિ બકરે ભી પેશ કરતા હૂં, વહ દુખી નિગાહોં સે મુઝે દેખને લગા કિ ભાગ્ય ને કેસે મુઝે ઇસ કિતાબ તક પહુંચા દિયા, અબ મેરે લિએ ઝરૂરી થા કિ મેં ઉસકે સાથ વૈસે હી પેશ આઉં જેસે ડો. જમીલ ગાઝી મેરે સાથ પેશ આયે થે, યહ અલ્લાહ તઆલા કી મરઝી થી મેરે પરીક્ષા (ઇમ્તિહાન) કા સમય આ ચુકા થા, કયા યહ મેરી તાકત મેં હે કિ મેં જિન ચીઝોં કો પઢ ચુકા હૂં ઉસ પર અમલ કર સકૂં ? ઉસ સે ભી અહમ (ગંભીર) તો યહ થા કિ મેં કિતના અપને અકીદહ પર સાબિત કદમ રહ સકૂંગા, ઓર દૂસરોં કો ભી સમઝા સકૂંગા , જો વ્યકિત ગલત અકીદહ રખતા હો વહ સમાજ મેં

અપના કોઈ અસર નહીં છોડ સકતા, યહ મુમકિન ન થા કિ મેં અપની “તોહીદ” લપેટ કર રખ દૂં ઓર દૂસરોં કો ઉનકી ગુમરાહી મેં છોડ દૂં, ફિર કુછ સમય કે બાદ વહ મુઝે ભી અપની ખુરાફાત મેં ડુબો દેગે, ઇસ લિએ હમારે લિએ ઝરૂરી હૈ કિ મેં ઉનસે અચ્છી તરહ સે બાત કરૂં, ઉન્હેં ઇસ ઘોકે મેં ન રહને દૂં કિ મામલા બિલ્કુલ સરલ હૈ, બલ્કિ શર્ક સે ડરાના મેરા ફર્ઝ હૈ, ઓર ઉસસે બચે રહના ઉન પર ઝરૂરી હૈ, ખુરાફાત કા દારો મદાર (નિર્ભર) બહુત સી ગુમરાહિયોં પર હોતા હૈ, જિસમે સંદેહ (શક) કા ગુઝર ભી નહીં હોતા ઇસી લિએ ઝરૂરી હૈ કિ ઉસકા પીછા કિયા જાયે, ઉસે સમાપ્ત કિયા જાયે યા કમ સે કમ ઉસકી બઢોત્તરી રોકી જાયે, તાકિ વહ દૂસરોં કો ભી અપને લપેટ મેં ન લે લે ઇન તમામ અસબાબ કે કારણ મેંને યહ ફેસલા કિયા કિ ઉસ આદમી કે સામને તોહીદ કી વ્યાખ્યા (શરહ) કરની ચાહિયે ઓર અલ્લાહ તઆલા પર ભરોસા કરના ચાહિયે, યહ મામલા આસાન ન થા, ઇસ કે લિએ સબ સે પહલે ઝરૂરી યહ થા કિ મેં ઉસે પિશ્વાસ વ ચકીન દિલાઉં, ઉસકે ઓર શેખ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ કે બીચ જો ખલા (ખાલીપન) હૈ ઉસે ભરૂં ફિર ઉસ કે બુદ્ધિ મેં એક જમાને સે વહાબી ઓર વહાબિયત કે પિષય મેં જો કુછ હૈ ઉસકા નિવારણ (ઇજાલા) કરૂં બાત કી શુરૂઆત મેં ઉસને વહાબિયત પર બહુત સારે આરોપ લગાએ, લેકિન અલ્લાહ જાનતા હૈ કિ તોહીદ કી દાવત ઉસસે એસે હી બરી (નિર્દોષ) હૈ જેસે કિ ભેડિયા યુસુફ અલેહિસ્સલામ કે ખૂન સે બરી હૈ.

મેંને બડે જોશ ઓર જઝ્બે કે સાથ ઇસ બાત કી કોશિશ કી કિ તોહીદ કી દાવત પર જો નફરત ઓર બેર કે હમલે હોતે હૈં ઉસકે કારણ બયાન (વર્ણન) કરૂં, કેસે ઇસ દાવત ને શરીઅત કે નિયમ કો ઝિન્દા કિયા જિસ મેં છલ કપટ, ઘોખા ઓર મકર વ ફરેબ કરને વાલોં કી મૌત થી, ઓર ઇસ દાવત ને કબ્ર કે રખવાલોં ઓર મઝારોં કે મુજાપિરોં કો ખત્મ કિયા જો લોગોં કા માલ ખા જાતે થે, ઘોખા દેતે થે કિ વહ બરકાત વ હસનાત લોગોં મેં બાંટ રહે હૈં, ઓર જન્નત મેં ઉનકે લિએ મકાન દિલાને કે વાદે ભી કરતે હૈં, હાલાંકિ જન્નત મેં સ્થાન ખાસ હૈ, ઓર સમય હાથોં સે જા ચુકા હૈ.

“વલા હવ્લ વલા કુવ્વત ઇલ્લા બિલ્લાહિલ અલીય્થીલ અઝીમ.”

મેંને ઉસકે મુંહ પર ભલાઇ કે ચિહ્ન નિશાન દેખે ઉસને ડર સે આંખેં ફેલા દીં જેસે વહ હોશ મેં આ રહા હૈ, ઇસકે બાવજૂદ વહ ઉન ઓલિયા કા દિક્કા કરને લગા જો કબ્રોં મેં આરામ કર રહે હૈં, લેકિન અપની રૂહોં કે દ્વારા દુનિયા મેં તસરૂઈ (અધિકાર) કર રહે હૈં, વહ હર જુમા કી રાત કો કુત્બ (કુત્બ ઉસ વલી યા આબિદ

को कहते हैं जिसके बारे में यह (बातिल) अकीदह रहा जाये कि उसके सिपुर्द किसी धलाका या बस्ती का धन्तेजाम है) के पास धकड़ा होते हैं, यहां तक कि मशहूर औरतें भी कत्बों से मिलती हैं, वह दुनिया के हालात पर नज़र रखते हैं.

मैं नहीं चाहता था कि तीस वर्ष से धस के दिल् में बैठे अकीदे को अभी हिला दूं, मैंने धतने ही पर बस किया और उस से कहा कि वह उन कब्र वालों के हालात के बारे में झिंक करे ! यह लोग अल्लाह तआला के पास जयादा बुजुर्ग हैं या मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलयहि व सल्लम) ? !! वह धस मामले में गौर-व-झिंक करे और झिर मेरे पास नतीजा पेश करे, उसने मुझ से वादा किया कि वह उस पर झरूर गौर करेगा लेकिन मुझ से कहा कि मैं धस सझर में “तनता” तक उसका साथ दूं, मैंने कहा यह नामुमकिन (असंभव) है, अगर वह अपने बर्या के ज़ुपन के जातिर “सय्यद बदवी” के पास जा रहा है तो उसका साझ मतलब यह है कि उम्मे सय्यद बदवी के हाथ में हैं, उसने गौर से मुझे देखा और थिल्लाया :

कुझ न कर ऐ आदमी....

मैंने उस से कहा :

हम में कौन दूसरे को कुझ की दापत दे रहा है ? मैं जो कि तुझ से यह तलब कर रहा हूं कि तू अल्लाह तआला की ओर मुड जा, या तू कि मुझ से झिद कर रहा है कि मैं “सय्यद बदवी” की ओर मुड जाऊँ ?

वह थुप रह गया और उसने मेरे धस तरीका को अपनी दापत की तोहीन समझा, वह अपनी पत्नी, बर्या और बकरे के साथ काहिरा में अब्बासिया से “तनता” के लिअे चल पडा ! मैं उन्हें अलपिदअ कहने लगा तो पति के कान में आहिस्ता से कहा : अगर वह पापसी में धस शिर्क के जशन में शिरकत के बाद मेरे पास न आये तो मैं उसका मशझूर रहूंगा, परना वह मुझ से सिवाअे दुअ के और कुछ न पायेगा. उसके ताजजुब का ठिकाना न था, वह अजुबो गरीब काझिला (यात्री गाछा) अपने बकरे साथ “तनता” की ओर चल पडा !

मेरी पत्नी मुझे बुरा लला सुनाने लगी कि मैंने उनके साथ बुरा बरताप किया, हालांकि वह अपने बर्या पर जौझ जा रहे थे, यह बर्या उनकी बडी उम्र में पैदा हुआ, बहुत सारे बर्यों के मर जाने के बाद उसकी पैदाधश हुध मैंने अपनी पत्नी से कहा : अगर बर्या झिन्दा रहता है तो धसलिअे कि अल्लाह तआला उसकी झिन्दगी चाहता है, और अगर मर जाता है तो धसलिअे कि

अल्लाह तआला वही चाहता है, न उसके अहकाम में कोई साज़ीदार है और न उसके धरादा में कोई शरीक है.

मैं फिर समाचार पत्र की आइस को चला गया जिस में मैं काम कर रहा था, अचानक डो. साहब ने मुझे झोन किया, वह अपने किसी मामला में मुझ से बात करना चाहते थे, उनके ध्यान में ली यह बात न थी कि वह किताब के विषय में मालूम करें कि उसने मुझ पर क्या असर किया ? मैने ज़ुट उनसे कहा कि किताब में जो चीज़ें हैं उनके बारे में आप से कुछ पूछना चाहता हूं, रात में हम मिले, मैने इस मामला की उनको सूचना दी जो “सर्घट” से मेरे पास आया था, उन्होंने मेरी कोशिशों पर कोई बात नहीं की जिस में मैं अपने नातेदारों को उसके शिक होने का विश्वास दिलाने की कोशिश कर रहा था, हालांकि कुछ दिनों पहले तक मैं ज़ुट ली उसी में डूबा हुआ था, फिर मैने उन से कहा : क्या तुम्हें तअज्जुब नहीं कि मैं उन्हें वह सब कुछ कह रहा था जो आप मुझ से कहते थे ?

उन्होंने पूरे धट्ठिमनान से कहा : उन्हें पूरा चकीन था कि मैं किसी न किसी दिन दापत के लिखे मूझीट साबित हूंगा, फिर कहा यह सारी चीज़ें तुम से केवल आधी किताब पढ़ने से वाके हुं अजर तुम बाकी किताब ली पढ़ लेते तो तुम्हारा क्या हाल होता ? और बहुत तेज़ी के साथ हंसने लगे.

कुछ दिनों के बाद मुझे मालूम हुआ कि मेरी वह रिश्तेदार “तनता” से सीधे “सर्घट” चली गई हमारे पास नहीं आई, वह मुझ पर गुस्सा थीं मेरे विषय में जानदान के तमाम बड़े लोगों से शिकायत कीं, दूसरे हड़ता अचानक मेरा दरवाज़ा जटपटाया गया, मेरा छोटा बच्चा देभने के लिखे गया फिर यह कहते हुं लौटा : अब्राहीम अल हर्शन....

“अल हर्शन” यह तो मेरी जाला जाट बहन का पति है. क्या हुआ ? क्या वह नये बकरे के साथ आये, अक नई नज़र के साथ अक नये मज़ार के लिखे. या फिर क्या हुआ ? इस बार मैने पकड़ा धरादा कर लिया कि मेरा गुस्सा जामोशी के बजाये सप्त की साथ जाहिर होगा, मारपीट का मामला ही पेश क्यों न आ जाये. मैं सप्त गुस्सा की हालत में गेट के ओर चल पड़ा. क्या देभता हूं कि “अल हर्शन” मुसाइहा के लिखे अपना हाथ बड़ा रहा है मैने उसे अन्दर आने की दापत दी उसने धन्कार किया. फिर वह क्यों आया ? वह हिल लुलाने वाली मुस्फुराहट के साथ कहने लगा कि उसे “शेज मुहम्मद बिन अब्दुल पहाब” किताब चाहिये, मैं तअज्जुब से उसे देभता रहा और उसके करीब बैठ गया.

જાહલિયત કા ચે ઝબરદસ્ત કિલા મિસ્માર હો ચુકા થા. લેકિન કયો ? ઓર કેસે ? મેરા દોસ્ત ઇબ્રાહીમ ભાગતે હુએ આયા. ઓર ઇસ બાત પર ડટા હુઆ થા કિ તોહીદ કા સફર શુરૂ કરે, ઝરૂર ઉસકે પીછે કોઈ ખાસ કારણ હૈ પરના ઇતના બડા ઇન્કિલાબ બિના કિસી કારણ કે નહીં હો સકતા, કોઈ ચીઝ હૈ જો ઉસકે દિલ કી ગહરાઈયોં મેં અસર કર રહી હૈ ઓર ઉસે હકાઈક સે અવગત (આગાહ) કર રહી હૈ એક ઝમાને સે જિસ સે વહ ગાફિલ થા, મેરા ડર ઓર બેસુધપન કો દેખ કર ઉસને કહના શુરૂ કિયા, ઓર ઉસકે જુબાન સે નિકલને વાલા હર જુમ્લા (શબ્દ) ઇતના ભારી થા જૈસે કિ ચોટી પર સે પત્થર લુઢક રહે હો. મેરે કાન ફટને લગે. ઉસને કહા :

મેરા બચ્ચા હમારી વાપસી કે બાદ મર ચુકા ! “ઇન્ના લિલ્લાહી વ ઇન્ના ઇલેહિ રાજીઉન” યહ ચોથા લડકા હૈ જો એક કે બાદ દૂસરા મરા હૈ, જબ કભી બચ્ચા તીસરે સાલ તક પહુંચતા હૈ. અપને ભાઈસે જા મિલતા હૈ, ઇસકે બારે મેં ડાકટરી મશવરે કે બજાએ કિ હો સકતા હૈ માતા પિતા કે ખૂન કી કિસી ખરાબી કે કારણ મર્ઝ લાહક હો, ઇસકા ઇલાજ કરવાને કે બજાએ હમેશા કિસી ન કિસી મઝાર કી નઝર કરતા ઓર ઉસકી ઝિયારત કરતા, કભી “બનૂ સવીફ” કે ગાર કી ઝિયારત કરતા, લેકિન ઉસકા કુછ લાભ ન હુઆ, ઇસ મૂર્ખતા વ જુલ્મ કે બાવજૂદ મુઝે ઉસ પર તરસ આ રહા થા મુઝે ઉસ પર વાસ્તવ મેં દુખ હુઆ મૈને ઉસકા હાથ થામા ઓર ઘર મેં દાખિલ હુઆ ઓર ઉસ સે તફ્સીલાત સુનને લગા.

વહ “તનતા” સે અપની પત્ની કે સાથ ઘર લોટા વહ અપને સાથ બકરે કે કુછ હિસ્સે ભી લેતે ગયે જિસે “સચ્ચદ બદવી” કે ચોખટ પર ઉન્હોં ને ઝિબ્હ કિયા થા, જિહાલત કી તાલીમાત કા યહ આદેશ થા કિ કુછ હિસ્સે અપને સાથ લેતે જાયે તાકિ બરકત ઉનકે ચાહને વાલોં મેં ભી બટ સકે, ચૂંકિ ઉસકી હિફાઝત અચ્છી તરહ સે નહીં કી ગઈ થી ઇસલિએ વહ સડ ગયા થા, ઓર જિસને ભી ઉસે ખાયા વહ બીમાર હો ગયા, ઉસે કિસી તરહ સે સબ્ર કિયે, ઓર બચ્ચા સખ્ત બીમાર હો ગયા, મા ને યહ સમઝા કિ અબ “સચ્ચદ બદવી” મુદાખલત (બાધા) કરેગે, લેકિન અફ્સોસ કિ બચ્ચા કી હાલત દિન બદિન ગિરને લગી, ડાકટર કે પાસ લે ગઈ બચ્ચા કો દેખ કર વહ ઘબરા ગયા, કિ મા ઇતને દિનો તક ઉસે તકલીફ મેં છોડે રહી ઉસકા મરઝ ચાર દિન પુરાના હો ચુકા થા. ડાકટર સોચ મેં પડ ગયા લેકિન માયૂસ (નિરાશ) નહીં હુઆ. ઓર દવાયે લિખા લેકિન બચ્ચા કમઝોર હો ચુકા થા, મર્ઝ કો બરદાશત ન કર સકા ઓર અલ્લાહ તઆલા કો પ્યારા હો ગયા.

બચ્ચા કી મૌત સે પરેશાનિયોં કા સિલસિલા શુરૂ હુઆ, યહ સદમા (દુખ) મા કી બરદાશત સે બાહર થા, વહ હોશ ખોદી, હર ચીઝ કો ગોદ મેં ઉઠા કર ઉસે થપકને લગતી જેસે કિ વહ ઉસકા બચ્ચા હૈ. બાપ ઇસ સદમા યા દુખ કે બાદ ગંભીરતા સે સોચને લગા, ઉસ પર યહ હકીકત સ્પષ્ટ હોને લગી કિ સારા મામલા અલ્લાહ હી કે હાથ મેં હૈ. જિસકા કોઈ સાઝીદાર નહીં હર સાલ ઉસકા મઝારોં કે લિએ જાના ઉસકો હાનિ કે અલાવા કોઈ ઓર ચીઝ ન દે સકા, ઉસને ઇસ બાત કો માન લિયા કિ હમારે બીચ કી બાતચીત ઉસકે કાનોં મેં ગૂંજ રહી થી ફિર વહ ખામોશ હો ગયા. મૈને ઉનકે દિલાસા કે લિએ કુછ જુમલે કહે જો આમ તોર પર એસે સમય પર કહે જાતે હૈં અભી ઉસકી બાત નામુકમ્મલ થી ઉસને મા કી તફ્સીલ નહીં બયાન કી ઇફ્કા (રોગ મેં કમી) હુઆ યા નહીં ?

મૈને ઉસ સે કહા : મા કો અલ્લાહ તઆલા ને દુખ ઓર ગમ સે છુટકારા દે દિયા હોગા ?

જવાબ દિયા ઉસકા સર ઝુકા હુઆ થા ઉસકે ઘર વાલે કુછ મઝારોં ઓર ગિર્જાઘરોં કી ઝિયારત કે લિએ અડે હુએ થે, કિસી ભી નફ્સિયાતી ડો. કો દિખાને કે લિએ રાઝી નહીં બલ્કિ એક ઓરત કે પાસ લે ગયે જિસ કી એક “જિન” સે દોસ્તી હૈ, ઉસને ઉન્હેં કુછ લિખ કર દિયા ઇસ તરહ દિન બદિન ઉસકા રોગ બડતા રહા.

યહ દજ્જાલ જો કુછ કર રહે હૈં પૈસોં કે સાથ વહ ભી ખત્મ હો રહા હૈ. !

જબ ઉસને ઝબરદસ્તી કી ઓર કહા યા તો ડો. કો દિખાયેં યા ઉસ સે તલાક (પત્ની ત્યાગ) લે લેં ઇસલિએ કિ વહી ઉસકી ખરાબી કા કારણ હૈં ઉસકી મા નારાઝ હો ગઈ ઓર તલાક હી માંગને લગી ઇસ તરહ વહ ના ચાહતે હુએ ભી ઉસે તલાક દે દિયા.

ઇસ કે કહાની સે મુઝે બડા દુખ હુઆ, વહ કિતાબ જો ડો. જમીલ સે પ્રાપ્ત કિયા થા અપની ઝરૂરત કે બાવજૂદ મૈને ઉસે દે દિયા. કુછ દેર તક ઉસે ઉલટ પલટ કરતા રહા ઉસકે આખિર મેં જો બાતેં લિખી હુઈ થીં તેઝ આવાઝ સે પડને લગા જેસે કિ વહ અપને આપ કો સુના રહા હૈ, “નવાકિઝે ઇસ્લામ” શૈખુલ ઇસ્લામ મોહમ્મદ બિન અબ્દુલ વહાબ કી બાતેં” કયોંકિ જો અલ્લાહ તઆલા કે સાથ શિર્ક કરેગા અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ પર સ્વર્ગ નિષેધ (હરામ) કર દી હૈં તથા ઉસકા ઠિકાના નરક હૈં એવં અત્યાચારિયોં (ઝાલિમોં) કા કોઈ સહાયક ન હોગા. (સુરતુલ માયદા-૭૨)

ઇસી મેં ગેરૂલ્લાહ કે લિએ ઝિબ્હ કરના ભી હૈં જેસે કોઈ “જિન” યા

કબર કે લિએ ઝિન્હ કરે.

સર ઉઠાયા, મુઝે ધૂરને લગા કિતાબ લિયા ઓર ચલા ગયા, થોડે દિનો બાદ લોટાને કા વાદા કિયા ઓર મુઝ સે કહા કિ મેં “તોહીદ” કે સફર કો પૂરા કરને કે લિએ કુછ ઓર કિતાબેં ઉસે દે દૂં.

ઇબ્રાહીમ ચલા ગયા, ઉસકા ચહ ભચંકર મામલા મેરે વજૂદ કો હિલા રહા થા, ચહ કિસી એક આદમી કી મુસીબત નહીં, કિસી જમાઅત કી પરેશાની નહીં, બલ્કિ ચહ બહુત સે મુલ્કોં મેં બહુત સે મુસલમાનોં કી મુસીબત હે, ખુરાફાત ઉન્હેં હકીકતોં સે અધિક પસંદ હે, ગુમરાહી હિદાયત સે અધિક ઉન્હેં પસંદ હે, બિદઅતેં ઉન્હેં સુન્નત સે અધિક દિલચસ્પ લગતી હેં.

મેં ડો. જમીલ સે ફોન પર બાત કરના ચાહા ઉન્હેં ઇબ્રાહીમ કી બાતેં સુનાના ચાહ રહા થા લેકિન મુલાકાત નહીં હુઈ, મેં કતર મેં એક માહનામા (માસિક પત્ર) મેં કામ શુરૂ કર ચુકા થા, અદબ અરબી મેં અપરાધ કે પિષય મેં મઝમૂન (નિબન્ધ) લિખતા થા, એક દિન ફોન આયા, વઝારત દાખલા કા એક અધિકારી બાત કર રહ થા, મુઝે બુલા રહા થા ઇસ લિએ કિ મેં અપરાધ પર લિખને વાલા સહાફી (પત્રકાર) થા. એક વ્યક્તિ કે કત્લ મેં જાંચ પડતાલ ચલ રહી થી મિસ્ત્રી કા કામ કરતા થા જિસકી લાશ દો દિન પહેલે એક થેલા મેં મિલી થી.

મેં સબ કામ છોડ કર વહાં પહુંચા તઅજજુબ કી બાત હે કિ ઇસ જુર્મ કી બુનિયાદ ભી શિર્ક પર મબની (નિર્ભર) થી, ઘોકા ઓર શાબદહ (જાદૂ) પર કાઈમ થી, મકતૂલ (નિહત) “જિન” સે દોસ્તી કા દાવા કરતા થા, મુશિકલ બીમારિયોં ઓર હાજતોં કો પૂરા કરને કે ઘમંડ મેં મુબ્તલા થા, સાથ હી સાથ વહ મિસ્ત્રી કા કામ ભી કરતા થા.

કાલિલ “સઈદ” કા રહેને વાલા થા, પરચાસ વર્ષ સે અધિક ઉસકી ઉમ્મ થી, એક ઓરત સે પિવાહ કર ચુકા થા જિસ સે ઓલાદ નહીં હુઈ, ઉસે તલાક દે દિયા ઓર એક સત્તરહ વર્ષ કી લડકી સે પિવાહ કિયા લેકિન ઉસ સે ભી ઓલાદ નહીં હુઈ. ઉસકા અપના અન્દાઝા થા કિ ઉસકી પહેલી પત્ની ને બદલા લેને કે લિએ ઉસ પર જાદૂ કરા દિયા થા, જિસ કે કારણ ઉસે ઓલાદ નહીં હો રહી થી, ઉસ આદમી સે મિલા જો જવાન થા, ઉમ્મ ચાલીસ વર્ષ સે કમ થી, ઉસ સે ઇલાજ (ઉપચાર) ચાહા, ઉસ દજ્જાલ ઘોકા બાઝ ને ઇસ ઘડી સે ફાયદા ઉઠાના ચાહા ઇસ લિએ ઉસકે ઘર ગયા, ઝબરદસ્ત ખાને કે બાદ ઇસ ઘોકેબાઝ ને ઇત્ર (ખુશબુ) ઉદ (એક ખુશબૂ દાર લકડી) વગેરહ માંગા કિ “જિન” કી હાઝિરી કે

लिअे यह झर्री है, वह अपनी धंस भूजसूरत पत्नी को उसके पास छोड कर भरीदने के लिअे चला गया।

ऐसे भौका पर क्या हो सकता है हमें अन्दाज़ा है उसने उसकी पत्नी पर दस्तदराज़ी की उसके साथ आभर रेज़ी (सतीत्य हरण) करने की पूरी कोशिश की, वह भाग कर बाहर जाने लगी, अचानक पति से दरवाज़े पर मुलाकात हो गध, चूंकि वह अपनी पाकिट (पर्स) भूल गया था, उसने गुस्सा से पूरी कहानी सुनाध, पति गुस्सा हुआ और उसे लाठी से मारना शुर् किया यहां तक कि उस की भौत हो गध. अब उस लाश से छुटकारा पाने की कोशिश में था.

रात में निकला, अक थैला भरीदा, उसमें लाश डाल दिया, थोडी रात गुज़र जाने के बाद उसे ले जाकर मैदान में ड़ेक दिया, घर आकर सारी निशानियों को भिटा दिया और समज़ा कि धंस शैतान से छुटकारा मिल गया.

पुलिस को लाश मिलने के बाद उस की भोज में निकली दूकान पर जब पूछा कि किसने धंसे भरीदा था, तो अक दूकानदार ने उसका पता दिया, पुलिस ने उसे पकड लिया, और उसके घर की तलाशी ली जिस से भुर्म की निशानियां मिल गध, पुलिस ने झबरदस्ती की जिस से पूरी तइसीलात सामने आ गध.

मेरा यहां हाज़िर होना धत्तिझाक न था बल्कि हर चीज़ अल्लाह की हिकमत व तकदीर से जारी थी, मेरे ही सामने ऐसा मामला पेश आया जिसका संबंघ अकीदह की गुमराही से था, ताकि मैं दूसरों से उस पर बहस व मुबाहिंसा कर सझूं. भुराझात कैसे रवाज पाती हैं, बिना किसी शक्ति के वह आसानी से कैसे ड़ैल जाती हैं? क्या धंसलिअे कि उसकी तिभारत करने वाले दूसरों से अधिक झहीन होते हैं.?

यह परेशान लोग जो लाभों की संभ्या में है, धन कामों के लिअे क्यों आमादह व तैयार होते हैं, उस पर धमान क्यों लाते हैं? क्या यह भुतपरस्ती है यानी महसूस और होस चीज़ पर धमान लाना जो लोगों के दिमागों में हज़ारों सालों से रची बसी है? क्या यही भुतपरस्ती नये अन्दाज़ से लोगों पर असर अन्दाज़ हो रही है, और नइसियाती हालात उसका साथ दे रहे हैं जिस से वह ड़ल ड़ल रही है?

कातिल और मकतूल धंस भुर्म में गलत अकीदह के हैं, धस्लाम के नाम के अलावा कुछ भी नहीं जानते, मकतूल जादूगर है, जो अल्लाह के बन्दों में भुराध ड़ैलाता है, झूट कहता है और दावे करता है कि उसका “जिन” से दोस्ताना है वह अरछाध और भुराध अता करता है, तन्दुरस्ती व रोग दे सकता है यह सारी

ਚੀੜੇਂ ਵਹ “ਜਿਨ” ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਸੇ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਯਹ ਸਭ ਸ਼ਿਕੜੇਂ ਜਿਸ ਸੇ ਲੋਗੋਂ ਕੋ
 ਟੁਪ ਹੈ, ਰਹਾ ਕਾਤਿਲ ਵਹ ਅਪਨੀ ਮੁਰਜ਼ਤਾ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕੇ ਕਾਰਣ ਈਸ ਅਕੀਦਹ ਮੇਂ
 ਮੁਝਿਤਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜੈਸਾ ਐਕ ਈਨਸਾਨ ਉਸੇ ਭਯਾ ਏਨੇ ਪਰ ਕਾਇਰ ਹੈਂ ਅਗਰ ਵਹ
 ਸਹੀਦ ਅਕੀਦਹ ਕਾ ਹੋਤਾ ਔਰ ਉਸਕੇ ਝੇਹਨ ਮੇਂ ਯਹ ਭਾਤ ਹੋਤੀ ਕੀ ਅਲਾਹ ਤਆਲਾ
 ਕਾ ਕੋਧ ਸਾਝੀਦਾਰ ਨਹੀਂ ਲਾਲ ਪ ਹਾਨਿ ਅਲਾਹ ਤਆਲਾ ਹੀ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਹੈ, ਯਹ ਭਾਤੇਂ
 ਉਸ ਕੇ ਫਿਲ ਮੇਂ ਭਿਠਾ ਈ ਜਾਤੀਂ ਤੋ ਵਹ ਕਲੀ ਕੀ ਐਕ ਧੋਕੇਭਾਝ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਨ ਈਸਤਾ
 ਔਰ ਉਸਕਾ ਸਭਯਾ ਅਕੀਦਹ ਐਸੇ ਧੋਕੇਭਾਝੋਂ ਕੇ ਈਨੇ ਮੇਂ ਗਿਰਨੇ ਸੇ ਝੜ੍ਹ ਉਸੇ
 ਭਯਾਤਾ.

ਕਧ ਭਾਰ ਯਹ ਭਾਤ ਏਭਨੇ ਮੇਂ ਆਧ ਹੈਂ ਕਿ ਕੁਝ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਭੁਰਾਫ਼ਤ ਕੇ
 ਰਵਾਜ ਏਨੇ ਮੇਂ ਲਗਾ ਏਤੇ ਹੈਂ, ਉਸਕਾ ਫਿਕਾਅ (ਰਖਾ) ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਉਸਕੇ ਲਿਐ ਮਾਰਨੇ
 ਮਰਨੇ ਪਰ ਤੁਲ ਜਾਤੇ ਹੈਂ, ਹਮ ਏਭਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਲੋਗ ਅਪਨੀ ਮਜ਼ਲਿਸੋਂ ਮੇਂ ਭਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
 ਕੈਸੇ ਈਲਾਂ ਸ਼ੋਭ ਨੇ ਉਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਸੇ ਚੁਟਕਾਰਾ ਫਿਯਾ, ਈਲਾਂ ਸ਼ੋਭ ਅਗਰ ਉਸਕਾ ਈਲਾਜ
 ਨ ਕਰਤੇ ਤੋ ਵਹ ਉਸ ਸਾਲ ਈਲਾਂ ਤਰਕਕੀ ਹਰਗਿਝ ਨ ਕਰ ਪਾਤਾ, ਵਹ ਅਪਨੀ ਪਤਨੀ ਸੇ
 ਸਜ਼ਤ ਈਝਿਤਲਾਝ ਮੇਂ ਥਾ ਔਰ ਏਨੋਂ ਕੇ ਭੀਯ ਤਲਾਕ ਕੀ ਧਡੀ ਆਨੇ ਹੀ ਵਾਲੀ ਥੀ ਕਿ
 ਸ਼ੋਭ ਨੇ ਕੁਝ ਲਿਭ ਫਿਯਾ ਜਿਸੇ ਵਹ ਅਪਨੇ ਭਗਲ ਮੇਂ ਰਭ ਲਿਯਾ ਸਭ ਮਸਾਈਲ
 ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ, ਯਹਾਂ ਮੁਝੇ ਐਕ ਵਾਕਿਅਾ ਯਾਦ ਆ ਗਯਾ, ਐਕ ਭਾਤੂਨ ਕਾ ਜੋ
 ਜਾਮਿਆ ਅਝਹਰ ਸੇ ਫ਼ਾਰਿਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਥੀ, ਝਰਾਅਤ (ਭੇਤੀ) ਮੇਂ ਉਸ ਨੇ P.H.D. ਕੀ
 ਡਿਗਰੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀ ਥੀ, ਅਭ ਵਹ ਵਝੀਰ ਝਰਾਅਤ ਕੀ ਆਫ਼ਿਸ ਕੀ ਮੁਈਰ ਹੈ, ਯਹ
 ਔਰਤ ਜੋ P.H.D. ਹੈ ਉਸਕਾ ਪਤਿ ਐਕ ਫਿਨ ਉਸਕੇ ਤਕਿਯਾ ਕੇ ਨੀਯੇ ਐਕ ਤਾਵੀਝ
 ਏਭਾ ਉਸਕੇ ਪਿਥਯ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ਪਤਨੀ ਸੇ ਪ੍ਰਥਾ. ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ
 ਪਥਯਾਸ ਪੌਂਡ ਉਸ ਕੇ ਲਿਐ ਭਰ੍ਯ ਕਿਯੇ. ਤਾਕਿ ਵਹ ਉਸਕੇ ਫਿਲ ਕੋ ਅਪਨੇ ਔਰ ਭੋਡ
 ਸਕੇ, ਚੂੰਕਿ ਵਹ ਕੁਝ ਫਿਨੋਂ ਸੇ ਉਸਕੇ ਅਨੁਦਰ ਕੁਝ ਭੇਰਗਭਤੀ (ਅਨਿਝਥਾ) ਮਹਸੂਸ ਕਰ
 ਰਹੀ ਥੀ, ਉਸਕਾ ਨਤੀਜਾ ਯਹ ਨਿਕਲਾ ਕਿ ਪਤਿ ਨੇ ਉਸੇ ਤਲਾਕ ਏ ਫਿਯਾ. ਈਸ ਕਿਰਸਾ
 ਕੋ ਉਸਕੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭੁਏ ਭਯਾਨ ਕਿਯਾ, ਜੋ ਉਸਕੇ ਪਤਿ ਕੇ ਭਿਲਾਝ ਮੁਕਦਮਾ ਲਡ ਰਹਾ
 ਹੈ.

ਭੁਰਾਫ਼ਤ ਭਡ ਕਰ ਚੋਟੀ ਪਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਤੇ ਹੈਂ, ਜਭ ਉਸਮੇਂ ਭਾਸ ਜਾਨਕਾਰੀ
 ਰਭਨੇ ਵਾਲੇ ਹਝਰਾਤ ਮਸ਼ਾਈਭ ਪ ਮਝਾਰਾਤ ਕੀ ਭੁਸੂਸਿਯਾਤ ਭਯਾਨ ਕਰਨੇ ਲਗਤੇ ਹੈਂ,
 ਈਲਾਂ “ਸਭਯਦਹ” ਕੀ ਝਿਯਾਰਤ ਸ਼ਾਈ ਨ ਹੋਨੇ ਵਾਲੀ ਲਡਕਿਯੋਂ ਕੀ ਸ਼ਾਈ ਕੇ ਭਾਤਿਰ
 ਹੋਗੀ, ਰੋਝੀ ਕੇ ਮਸਾਈਲ ਕੇ ਲਿਐ ਈਲਾਂ ਸ਼ੋਭ ਕੀ ਮਝਾਰ ਕੀ ਝਿਯਾਰਤ ਕਰਨੀ ਯਾਹਿਯੇ,
 ਈਲਾਂ ਭੁਭੁਰ੍ਗ ਸਭਯਦਹ ਭੀਭੀ ਕੀ ਕਢ੍ਰ ਕੀ ਝਿਯਾਰਤ, ਮੁਹਭਭਤ, ਤਲਾਕ ਭੁਏਧ ਕੇ
 ਮਸਾਈਲ ਕੋ ਹਲ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਐ ਕੀ ਜਾਯੇਗੀ, ਭਯਯੋਂ ਕੀ ਭੀਮਾਰੀ ਕੇ ਲਿਐ ਕੋਧ ਔਰ

कब्र. यह सब बहुत ज़दी साज़िशें हैं जिसके द्वारा लोले लाले लोगों को झंसा जाता है गोया कि उन्होंने कुरआन नहीं पडा:

“और अगर अल्लाह तआला तुझ को कोय कष्ट दे तो उसको दूर करने वाला अल्लाह तआला के सिवा कोय नहीं है और अगर वह (अल्लाह तआला) तुझ को कोय लाल पहुंचाये तो वह हर चीज़ पर पूरी कुदरत रखने वाला है.” (सूरतुल अनआम-१७)

शायद उन्होंने यह हदीस भी नहीं सुनी : “जिसने तापीज़ लटकाए उसने शिर्क किया” (यसको अहमद ने मुसनद में और हाकिम ने मुस्तदरक में रिपायत किया है)

पुराज्ञात पर विश्वास करना केवल आम लोगों का या ज़हिलों का तरीका है, बल्कि अरखे पडे लिखे और ज़दी ज़दी यूनीवर्सिटी से पडे-लिखे लोग भी यस में डूबे हुये हैं, यस का मतलब यह हुआ कि यह पुराज्ञात हर अेक पर असर अन्दाज़ हो सकती है, सिवाये उन लोगों के जिन्हें सहीह अकीदह की नेअमत मिल गय हो, यस में कोय शक नहीं कि आदमी जब अल्लाह पर अपने यमान को मज़बूत करता है कि अल्लाह ही हर चीज़ का मालिक व रख है, उसका कोय साज़ीदार व शरीक नहीं, ऐसा आदमी यमान की हिज़ाज़त में रहता है, अपने अकीदह के द्वारा महकूज़ रहता है, इसादी चीज़ें उस तक नहीं पहुंचती बल्कि उसके यमान की यज़ान पर यह सारे पुराज्ञात टुकडे-टुकडे हो जाते हैं. क्यों? यसलिखे कि उसने अपने मामला को अल्लाह के हवाले कर दिया.

अल्लाह पर ठोस यमान, सहीह अकीदह की प्राप्ति किताबों और यूनीवर्सिटी में नहीं मिलता बल्कि यह बहुत आसान है, अल्लाह तआला ने उसे हर अेक की कुदरत में रखा है, जिस से कोय इकीर अपने इकर के कारण महज़म नहीं रहता और न कोय मालदार अपने माल की वज़ से उसे समेट लेता है.

में यह जाते लिखने में लगा हुआ हूं कि अचानक शोरो गुल होने लगा जिस के साथ तबला की तेज़ आवाज़ें भी हैं, जिस से रात को सुकून गारत हो रहा है, यह शोर बराबर बड रहा है, और पूरे मुहल्ला में गूंज रहा है, रागों और आवाज़ों का मुझे अेक लम्बा तज़ुर्बा है, मैं समज़ गया कोय मालदार पडोसन “ज़ार” (ज़ियारत) की महकिले जशन कर रही है, और उसने ज़रूर अपनी सारी सहेलियों को यहां बुलवाया है, जो उस की तरह “जिन” के असरात से मुतअस्तिर हैं, यह पहली बार नहीं है बल्कि वह हर साल यस तरह का जशन मुक़र्र करती है ताकि उस जिन को राज़ी कर सके जो उसके शरीर में बसता है.

ਮੈਂਨੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕੀ ਕਿ ਉਸ ਵਾਕਿਆ ਸੇ ਜਾਨ ਧੁਡਾਉਂ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਜਸ ਮੇਂ ਨ ਰਹਾ, ਮੈਂ ਲਿਖਨਾ ਚੋਡ ਕਰ ਪੜਨਾ ਚਾਹਾ ਉਸੀ ਪਸੋਪੇਸ਼ ਮੇਂ ਥਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਏਕ ਟੋਸਟ ਤਸ਼ੀਰ ਲਾਏ ਜੋ ਅਝਰ ਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਲਿਮੋਂ ਮੇਂ ਸੇ ਥੇ, ਓਕਾਫ਼ ਓਰ ਅਝਰ ਕੇ ਉਦਾਰਾ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਮੈਂਨੇ ਯੁਸ਼ੀ-ਯੁਸ਼ੀ ਉਨਕਾ ਉਸਤਿਕਬਾਲ (ਸਵਾਗਤ) ਕਿਆ. ਮੁਝੇ ਉਨਸੇ ਤਜਾਵਲੇ ਯਾਲ (ਪਿਧਾਰ ਪਿਨਿਮਯ) ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਥਾ, ਸ਼ਾਯਦ ਉਸਕੇ ਫ਼ਾਰਾ ਮੇਂ ਉਸ ਸ਼ੋਰੇ ਗੁਲ ਕੀ ਮੁਸੀਬਤ ਸੇ ਫ਼ੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕੂੰ.

ਮੈਂਨੇ ਉਨਸੇ ਅਪਨੀ ਪੜੋਸਨ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਯਤ ਕੀ, ਹਮ “ਜਿਨ” ਓਰ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਉਸ ਸੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਕੇ ਪਿਧਯ ਮੇਂ ਜਾਤਯੀਤ ਕਰਨੇ ਲਗੇ, ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਕੇ ਯੀਧ ਧਹ ਜਾਤ ਲੀ ਆਓ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਓਰਤੇ ਟਾਪੇ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਕਿ ਧਹ ਉਨ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਓਰ ਮਟੋ ਓਰ ਓਰਤੋਂ ਕੀ ਏਕ ਯਡੀ ਸੰਯਯਾ “ਝਾਰ” ਝਿਧਾਰਤ ਕੇ ਜਲਸੇ ਮੁਨਝਕਿੰਟ (ਆਯੋਜਿਤ) ਕਰਤੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਤਅਜ਼ਯੂਜ ਕੀ ਉਨਿਤਹਾ ਨ ਥੀ ਜਬ ਮੈਂਨੇ ਟੇਜਾ ਕਿ ਧਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਅਝਰ ਕੀ ਯਡੀ ਕਿਤੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਸਕੀ ਏਕ ਸਗੀ ਯਹਨ ਥੀ, “ਜਿਨ” ਉਸ ਪਰ ਹਾਵੀ (ਗਾਲਿਯ) ਹੋ ਗਯਾ ਥਾ, ਉਸ ਕੇ ਪਤਿ ਸੇ ਲਡਾਓ ਕੇ ਯਾਦ, “ਜਿਨ” ਨੇ ਉਸ ਕੇ ਟਾਹਿਨੇ ਹਾਥ ਕੋ ਕਓ ਟਿਨ ਤਕ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਟਿਆ ਥਾ, ਓਰ ਉਸ ਸਮਯ ਉਸੇ ਓਡਾ ਜਬ ਉਨ੍ਹੋਨੇ ਉਸਕੇ ਯਾਤਿਰ “ਝਾਰ” ਕਾ ਜਸ਼ਨ ਮੁਕਰਰ ਕਿਆ, ਯੁਯੁਗ ਯਾਤੂਨ ਨੇ “ਜਿਨ” ਓਰ ਯਹਨ ਕੇ ਯੀਧ ਅਮਨ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁਨੇ ਕਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਯਾ. ਉਸ ਸ਼ਾਰਤ ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸ ਕੇ ਟਾਹਿਨੇ ਹਾਥ ਕੋ ਓਡ ਟਿਆ ਕਿ ਧਹ ਸਾਲ ਮੇਂ ਏਕ ਯਾਰ ਧਹ ਜਸ਼ਨ ਮੁਕਰਰ ਕਰੇ.

ਧਹ ਏਕ ਆਲਿਮ ਕੀ ਜਾਤ ਥੀ. ਮੁਝ ਪਰ ਯਾਮੋਸ਼ੀ ਤਾਰੀ ਹੋ ਗਓ. ਮੈਂ ਯੇਧਾਰੇ ਉਦ੍ਰਾਹੀਮ ਅਲ ਹਰਾਨ ਕੇ ਪਿਧਯ ਮੇਂ ਓਰ ਉਸਕੀ ਅਨਪੜ ਪਤਨੀ ਕੇ ਪਿਧਯ ਮੇਂ ਸੋਧ ਰਹਾ ਥਾ, “ਝਾਰ” ਕੇ ਪਿਧਯ ਮੇਂ ਉਤਨੇ ਯਡੇ ਆਦਮੀ ਕੀ ਜਬ ਧਹ ਜਾਤ ਹੋ ਤੋ ਯੇਧਾਰੇ ਉਦ੍ਰਾਹੀਮ ਓਰ ਉਸ ਕੀ ਪਤਨੀ ਕਾ ਕਯਾ ਕੁਸੂਰ ਹੈ, ਤਯਲਾ ਕੀ ਤੇਝ ਆਵਾਝੋਂ ਅਲੀ ਲੀ ਹਮਾਰੇ ਕਾਨੋਂ ਕੋ ਯਹਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਥੀ, ਹਮਾਰੀ ਯਾਮੋਸ਼ੀ ਉਨ ਜੂਨੂਨੀ ਆਵਾਝੋਂ ਮੇਂ ਯੋਓ ਜਾ ਰਹੀ ਥੀ ਜੋ ਯਡੇ ਝੋਰ ਧ ਸ਼ੋਰ ਸੇ “ਜਿਨ” ਕੀ ਰਝਾ ਓਰ ਸ਼ੋਤਾਨੋਂ ਕੀ ਯੁਸ਼ਨੂਟੀ ਮੇਂ ਲਗੀ ਹੁਓ ਥੀ.

ਉਸ ਅਝਰੀ ਆਲਿਮ ਕੇ ਸਾਥ ਮੇਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਯਤਮ ਹੋ ਚੁਕੀ ਥੀ, ਧਹ ਲੀ ਯੁਰਾਝਾਤ ਓਰ ਜਿੰਨਾਤ ਕੀ ਝੁਠੀ ਜਾਤੋਂ ਪਰ ਉਮਾਨ ਲਾਨੇ ਵਾਲਾ ਥਾ, ਮੈਂਨੇ ਮਹਸੂਸ ਕਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਮਯ ਉਨ ਜਾਤੋਂ ਮੇਂ ਓਰ ਧਹ “ਝਾਰ” ਕੀ ਤੂਝਾਨੀ ਆਵਾਝੋਂ ਮੇਂ ਯੋ ਚੁਕਾ ਹੈ.

ਸੁਯਹ ਮੇਂ ਟੇਲੀਫ਼ੋਨ ਕੀ ਧੰਟੀ ਪਰ ਜਾਗਾ, ਧੰਟੀ ਕਾਝੀ ਟੇਰ ਸੇ ਯਜ ਰਹੀ ਥੀ ਜਿਸ ਕਾ ਮਤਲਯ ਥਾ ਕਿ ਫ਼ੋਨ ਕਾਹਿਰਾ ਸੇ ਯਾਹਰ ਕਾ ਹੈ, ਮੈਂਨੇ ਫ਼ੋਨ ਉਠਾਯਾ, ਫ਼ੋਨ “ਸਓਟ”

સે થા ઓર મેરે ખાલૂ ફોન કર રહે થે, (યાની ઇબ્રાહીમ અલ હર્શન) કે સુસર વહ મુઝ સે કહ રહે થે કિ વહ સબ કલ સુબહ પહુંચેગે. એક અહમ મસઅલા કે ખાતિર વહ મેરે પાસ આને વાલે થે. મેંને ઉન્હે ખુશઆમદીદ કહા, ઓર કહા કિ મેં ઉનકા ઇન્ટેઝાર કરુંગા, મેરે પાસ ઇસ કે અલાવા કોઈ ચારહ નહીં થા ઉસ કે કઈ સબબ થે.

૧-ઇસલિએ કિ મેં ઉસ આદમી કી બડી ઇઝ્ઝત કરતા થા, ઉનકી આવાઝ મેં મેંને બડી આજિઝી ઓર મિસકીની મહસૂસ કી, મેં કિસી હાજતમન્દ (ઇચ્છુક) કે સામને બડા નર્મ હૂં અપની તાકત ભર ઉસ કી ખિદમત મેં લગ જાતા હૂં. પૂરી કોશિશ કરતા હૂં કિ અલ્લાહ તઆલા મેરે દ્વારા ખેર કા દરવાઝા ખોલ દે, યહ ચીઝેં મેરા બહુત સા સમય લે લેતી હેં, ઓર કાફી તકલીફ ભી હોતી હેં લેકિન મેં અલ્લાહ તઆલા કે પાસ સવાબ કી ઉમ્મીદ પર યહ સબ સહ લેતા હૂં.

દૂસરે દિન યહ ગમગીન (દુઃખિત) કાફિલા પહુંચા જિસ મેં મેરી ખાલા, ખાલૂ, ઉનકી બેટી, ઇબ્રાહીમ અલ હર્શન કી પત્ની થી જો અપને બેટે કે વફાત કે બાદ હોશ ખો ચુકી થી, મેં ઇસ કાફિલા કે સાથ બડે દર્દનાક હાલાત મેં ખો ગયા, બેચારી કી હાલત બહુત હી ખરાબ થી, ઉસકે બાપ ને બડે ગમ સે ઇલતિજા (નિવેદન) કી. કિ મેં અપને બચ્ચે સે બાત કરું જો નફસિયાતી ઓર અસબી બીમારિયોં કા માહિર હેં, ઓર “અબ્બાસિયા મેં દાઝલ ઇસતિશફા” મેં કામ કરતા હેં જો નફસિયાતી ઓર અસબી બીમારીયોં કા દવાખાના હેં, તાકી ઉસે પહલે દર્જ મેં જગહ મિલ સકે.

માં રો રહી થી ઉસે અપની ગલતિયોં પર પછતાવા આ રહા થા, કિ ઉસને અપની નાદાની કે કારણ બીમારી કો યહાં તક પહુંચા દિયા થા, વહ ઇસ બાત પર ઝિદ કર રહી થી કિ બચ્ચી કા ઇલાજ મશાઈખ ઓર મઝારોં કે પાસ હોગા ન કિ ડોક્ટરોં કે પાસ, ઉસને ઇબ્રાહીમ અલ હર્શન કે મામલા મેં ભી અપની ગલતી કા ઇતરાફ કિયા, લેકિન ઉસકા ઉઝર (બહાના) થા કિ યહ સબ કુછ ઉસને જિહાલત કી વજા સે કિયા હેં, ઓર દસિયોં ઓરતેં ચે દાવા કરતી થી કિ ઉન્હે ઉન મશાઈખ સે, મુજાપિરોં સે, ઘોકા બાઝોં સે ફાયદા હુઆ, જેંસા કિ મસલ મશહૂર હેં : “તજુર્બાકાર સે પૂછો તબીબ સે ન પૂછો”

અલ્લાહ કે ફઝલ સે હમને ઉસકે લિએ જગહ તલાશ લી, મેરે બચ્ચા ને કહા : ઉસકી હાલત કાબિલે ઇત્મિનાન હેં માયૂસી કી બાત નહીં, બેપરવાહી ને યહાં તક મામલા પહુંચા દિયા, એક હફતા કે ઇલાજ સે ઉસકી હાલત બેહતર હોને લગી, બિજલી કે શાર્ટ કે દ્વારા ઉસ કા ઇલાજ કિયા ગયા, ઇસી દોરાન ઇબ્રાહીમ

અલ હર્શન ને મુઝે ફોન કિયા, મેને ઉસ સે કહા મેં બહુત ઝરૂરી કામ કે પિષય મેં ઉસ સે મિલના ચાહતા હૂં જબ વહ આયા તો મેને સારા મામલા ઉસે બતાયા, ઓર ઉસ સે કહા: ડોક્ટરોં કા પિયાર હૈ કિ ઉસ કો ઉસકે પતિ કે પાસ લોટા દેના ભી ઇલાજ કા એક હિસ્સા હૈ, મેને મહસૂસ કિયા વહ તોહીદ કી કિતાબોં કે પડને કે બાદ એક નએ ઇન્સાન મેં તબદીલ હો ચુકા થા. વહ શબ્દ જો ઉસ કી જુબાન પર ચડે હુએ થે ચાની મુસહફ કી કસમ, અંબિયા કી કસમ, ચા કભી કભાર ઓલિયા ઓર બુજુર્ગોં કી કસમ, વહ સારે શબ્દ બિલકુલ ખત્મ હો ચુકે થે. અબ વહ ઉસ આદમી કી તરહ ઝિન્દગી ગુઝાર રહા થા જો સિવાએ અલ્લાહ તઆલા કે કિસી ઓર કી ઇબાદત (ઉપાસના) ન કરતા હો, અલ્લાહ કે અલાવા કિસી ઓર સે ન ડરતા હો, અલ્લાહ કે અલાવા કિસી ઓર સે ઉમ્મીદ ન લગાતા હો, ઉસકી પત્ની કે લોટાને કે પિષય મેં જબ મેંને બાત કી તો ઉસને લોટાને કે લિએ શર્ત રખી કિ ઉસ કે મા-બાપ પુરાને અકીદોં સે તોબા કર લેં, પત્ની કે બારે મેં ઉસને કહા કિ વહ ઉસ કા ઝિમ્મેદાર હૈ, મેંને ઉન કે બીચ એક મજલિસ મુનઅકિદ (આયોજિત) કરવાઇ જિસ મેં ઉસ કી પત્ની કે અલાવા સબ લોગ થે ઇસલિએ કિ વહ દવાખાના મેં થી, ઉસકી સારી શર્તે ઉન લોગોં ને કુબૂલ કર લી થી.

દવાખાને મેં જબ ઉસને અપની પત્ની કી ઝિયારત કી તો ઉસકા કાફી લાભ હુઆ, ઉસકી ખુશી કા ઠિકાના ન થા જબ ઉસે પતા ચલા કિ ઉસને દોબારા ઉસે અપને નિકાહ મેં કુબૂલ કર લિયા, મેરે બચ્ચા ને કહા કિ ઉસ કા અપને પતિ કે પાસ લોટના ઓર પતિ કા ઉસ કી ઝિયારત કરના અસલ મેં હકીકી ઇલાજ થા જિસ સે ઉસકી શફાયાબી જલ્દ હો સકી, ચૂંકી ચહ અપને મા-બાપ કી અકેલી ઓલાદ હૈ. ઉસકે બચ્ચા કી વફાત સે ઉસકો બડા સદમા (હેસ, ચોટ) પહુચાં થા. ઓર ઉસ કે ઉપર સે ઉસકી તલાક હો ગઇ જિસ સે ઉસકી અકલ મુતઅસ્સર હો ગઇ. લગભગ ચાલીસ દિન કે બાદ વહ દવાખાના સે નિકલી, ઉસ કે માતા-પિતા ઓર પતિ ઉસ કા ઇસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કર રહે થે વહ ફોરન “સઇદ” ચલે ગયે.

ઇસ હાદિસા (દુર્ઘટના) કે આસાર અબ તક મેં અપને દિલ સે નહીં નિકાલ સકા, મેરે લિએ ચહ આસાન નહીં થા કિ મેં ઇસ ખુરાફાત કોં ચૂં હી છોડ દૂં જો હર ઘડી દસિયોં લોગોં બલ્કિ દસિયોં ઘરાનોં કો તબાહ વ બરબાદ કર રહે થે, ચહ મામલા સારે હી આલમેં ઇસ્લામ મેં હૈ, મેં અપને આપ સે પૂછને લગા કિ આખિર કયોં ચહ ખુરાફાત હમારે અલાકા શર્ક ઓસત મેં ફેલે હુએ હૈં, ચહ બે સરો પા (ઝુઠી) ચીઝેં હમારે સમાજ (SOCIETY) કા નાસૂર હૈં, જો હમેં તહઝીબ

(સભ્યતા) કા સાથ દેને સે રોકે હુએ હૈં.

મગરિબ ઓર યૂરપી સમાજ ભી ઇન ખુરાફાત ઓર બે સરો પા બાતોં સે ખાલી નહીં હૈં ઇસ કે બાવજૂદ વહ તહઝીબ કી લગામ લિએ હુએ તરકકી કે માર્ગ પર ચલ રહે હૈં.

હકીકત વહ હૈં કિ ઉન કી ખુરાફાત કા સરાસર સંબંધ રૂહ સે હૈં. વહ ઉસી કી ગુમરાહી મેં રહતે હૈં માદિયાત (ભૌતિક વાદ) સે ઉસ કા સંબંધ થોડા સા હૈં, ઇસીલિએ વહ ચીઝ ઉન કી તહઝીબ કી તરકકી મેં રૂકાવટ નહીં હૈં.

હમારે યહાં મશરિક મેં હમારી ખુરાફાત અકલ ઓર માદૂહ કે મનાફી હૈં, ઇસીલિએ હમારે વહ ખુરાફાત હમારી તબાહી કા કારણ બન રહે હૈં, હાલ (વર્તમાન કાલ) મેં ભી ઓર મુસ્તકબિલ (ભવિષ્યકાલ) મેં ભી.

ઇસ ઇજતિમાઇ બીમારી સે નિકલને કે લિએ કોઇ માર્ગ નહીં હૈં, સિવાએ અકીદહ કી પાકીઝગી (પવિત્રતા) કે, અકીદહ કો સારી આલાઇશોં (મલીનતા) સે પવિત્ર કરને કે બાદ હી વહ મુમકિન હૈં.

જબ તૌહીદ જીવન કા ઉસલૂબ (તરીકા) બન જાએ, હમારી સકાફત (CULTURE) ઓર અકીદહ બન જાએ તો હમારી ઝિન્દગી સે વહ બાદલ અપને આપ છટ જાએગે, ખુરાફાત, મકકારી, જાદૂગરી, કહાનત, ઘોડે કે સારે બાદલ ખતમ હો જાએગે.

તાલીમ વ તરબિયત કે સારે ઇદારોં પર વહ ઝિમ્મેદારી હૈં કિ વહ ઉસ કે લિએ કોશિશ કરે, હમ જિસ હાલ મેં જી રહે હૈં વહ ઉસ સે ભી ઝ્યાદા તકલીફદેહ (કષ્ટદાયક) હૈં, જો કિ આપ ને ઇન પેજોં પર પડા હૈં, અગર આપ સો ઘર બિના કિસી તએયુન (FIXATION) કે ચુન લે, ઓર ઉનકે બારે મેં જાનકારી પ્રાપ્ત કરે તો આપ ખુદ બ ખુદ ઇસ નતીજા પર પહુંચેગે કિ જો કુછ મેંને લિખા હૈં વહ તો બહુત હી કમ હૈં, હકીકત ઉસ સે ઝ્યાદા કડવી હૈં.

હે હમારે પાલનહાર હમ તેરી ઉતારી હુઇ વહ્ચી પર ઇમાન લાએ ઓર હમને તેરે રસૂલ કા અનૂકરણ કિયા, બસ અબ તૂ હમેં ગવાહોં મેં લિખ લે.

(સૂર: આલે-ઇમરાન-૫૩)

કુર્આન કા પૈગામ આપ કે નામ

- ✦ ઉસ સે ઝાલીમ કૌન હૈ જુસે અલ્લાહ કી આયતે દીખાઈ જાય ઔર વોહ ઉસે ના માને. (સુર: કહફ-૧૮, ૫૭ - સુર: જાસિયા-૪૫, ૬-૮)
- ✦ અલ્લાહ કો છોડ કર ઉસકે બંદો કો મત પુકારો.
(સુર: આરાફ-૭, ૧૯૪-૧૯૭ - સુર: યુનુસ-૧૦, ૨૮-૩૬ - સુર: નહલ-૧૬, ૨૦-૨૧ - સુર: કહફ-૧૮, ૧૦૨)
- ✦ અલ્લાહ શીર્ક કરને વાલો કો કભી માફ નહી કરેગા.
(સુર: નીસા-૪, ૪૮, ૧૧૬)
- ✦ અકસર લોગ ઈમાન લાને કે બાદ ભી શીર્ક કરતે હૈ.
(સુર: યુસુફ-૧૨, ૧૦૬)
- ✦ અગર કોઈ નબી ભી શીર્ક કરતા તો ઉસકે આમાલ ભી બરબાદ હો જાતે.
(સુર: અનઆમ-૬, ૮૩-૮૮ - સુર: ઇસરા-૧૭, ૩૯ - સુર: ઝુમર-૩૯, ૬૫)
- ✦ સીફ અલ્લાહ સે હી દુઆ માંગો ઔર વહી દુઆ કબુલ કરનેવાલા હૈ.
(સુર: બકર:-૨, ૧૮૬ - સુર: ઇબ્રાહીમ-૧૪, ૩૯ - સુર: ગાફીર-૪૦, ૬૦
સુર: શૂરા-૪૨, ૨૫-૨૬)
- ✦ સબ કે સબ અલ્લાહ કે સામને ફકીર ઔર મુહતાજ હૈ.
(સુર: ફાતીર-૩૫, ૧૫)
- ✦ મુર્દે યા જો કબરોમે હૈ, સુન નહી સકતે.
(સુર: નમલ-૨૭, ૮૦ - સુર: ફાતીર-૩૫, ૨૨)
- ✦ કીયામત કે દીન અપની મરઝી સે કોઈ કીસીકી સીફારીશ નહીં કર પાચેગા.
(સુર: બકર:-૨, ૨૫૫ - સુર: અનઆમ-૬, ૫૧, ૭૦, ૯૪ - સુર: યુનુસ-૧૦, ૩
સુર: મરીયમ-૧૯, ૮૭)
- ✦ જૈબ કા ઈલ્મ શીર્ફ અલ્લાહ કે પાસ હૈ.
(સુર: આલેઈમરાન-૩, ૧૭૯ - સુર: માઈદા-૫, ૧૧૬ - સુર: અનઆમ-૬, ૫૯
સુર: હૂદ-૧૧, ૧૨૩)

- ◆ કીસી નબી કો ભી ગૈબ કા ઈલ્મ નહી થા.
(સુર: માઈદા-૫, ૧૦૯, ૧૧૬-૧૧૭ - સુર: હૂદ-૧૧, ૨૫-૩૧)
- ◆ મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ભી ગૈબ નહીં જાનતે થે.
(સુર: આલેઈમરાન-૩, ૪૪ - સુર: અનઆમ-૬, ૫૦ - સુર: આરાફ-૭, ૧૮૮
સુર: અનફાલ-૮, ૬૦)
- ◆ અલ્લાહ અપને રસૂલોંમેં સે જીસકો જીતના યાહતા હૈ ગૈબ કા ઈલ્મ અતા કર દેતા હૈ. (સુર: આલેઈમરાન-૩, ૧૭૯ - સુર: જીન-૭૨, ૨૬-૨૭ - સુર: હૂદ-૧૧, ૪૯ - સુર: યુસુફ-૧૨, ૧૦૨)
- ◆ મુહમ્મદ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ખુદ અપને ફાયદે ઔર નુકસાનકા કોઈ ઈખ્તિયાર નહીં રખતે થે. (સુર: આરાફ-૭, ૧૮૮)
- ◆ સારે રસૂલ બશર (ઈન્સાન) થે. (સુર: હૂદ-૧૧, ૨૫-૨૭ - સુર: ઈબ્રાહીમ-૧૪, ૧૦-૧૧ - સુર: મુઅ્મીનુન-૨૩, ૨૩-૨૪, ૩૨-૩૪, સુર: હજજ-૨૨, ૭૫)
- ◆ નબી (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ભી એક બશર ઔર રસૂલ થે.
(સુર: ઈસરા-૧૭, ૯૦-૯૬ - સુર: કહફ-૧૮, ૧૧૦ - સુર: મુઅ્મીનુન-૨૩, ૩
સુર: ફુસ્સીલત-૪૧, ૬)
- ◆ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ કે મુકાબલેમેં બાપ, દાદા ઔર બુઝુર્ગો કે પીછે મત ચલો. (સુર: બકર:૨, ૧૭૦ - સુર: માઈદાહ-૫, ૧૦૪ - સુર: લુકમાન-૩૧, ૨૧- સુર: અહઝાબ-૩૩, ૬૬-૬૮)
- ◆ સીફ ગુમાન ઔર અટકલો કે પીછે મત ચલો. (સુર: અનઆમ-૬, ૧૨૮)
- ◆ અકસરીયત કે પીછે મત ચલો.
(સુર: અનઆમ-૬, ૧૧૬ - સુર: આરાફ-૭, ૩, ૭૦-૭૧)
- ◆ રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) કી ઈતાઅત હી નીજાત કા બહેતરીન ઝરીયા હૈ. (સુર: આલેઈમરાન-૩, ૧૨, ૩૧-૩૨, - સુર: નીસા-૪, ૫૯, ૬૪-૬૫, ૬૯, ૮૦, ૧૧૫ - સુર: માઈદાહ-૫, ૯૨ - સુર: અનફાલ-૮, ૨૦)
- ◆ જો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ દે બસ ઉસમે હી રાઝી રહો.
(સુર: અહઝાબ-૩૩, ૩૬ - સુર: હશર-૫૯, ૭)